

Notranja zavest o tvojem dobrem in poštemem prizadevanji ti je boljše plačilo, kakor posvetna hvala vsega sveta — če imaš nemirno vest.

Spoštuj samega sebe.

Previsoko in pa premajhino spoštovanje samega sebe ima vselej hudobije in spridenosti za neizogibni nasledek.

Kadar si došel do spoznanja, da samega sebe vredno spoštuješ, ne potrebuješ več tujega nadzornika tvojim skrivnim dejanjem, dokler pa tega spoznanja še nemaš, čuvaj se s tem, da vsako drugo osebo po vsem vredno spoštuješ.

Prava zavest o vrednosti tvoji daje ti moč za dobro, nezavest tvoje vrednosti oropa te tudi vse tvoje prave moči.

Med vsemi svojimi znanci navadno človek nima nobenega, da bi ga od vseh strani tako slabo poznal, nego samega sebe; uči se pred vsem samega sebe dobro spoznavati, in najdel boš s tem talismam modrosti, katera učila te bode tudi samega sebe vredno spoštovati.

Spoznaj samega sebe na vse strani.

Spoznaj samega sebe po vsih okoliščinah! In — če si bil tako srečen, da si do svojega lastnega pravega spoznanja došel, prepričaj se bodeš, da ti na vse strani potrebnih vednosti, prave kreposti in lastnega premagovanja skoraj popolnoma primanjkuje, ter da v družbi človeški ne veljaš še za -to, za kar te je tvoj stvarnik odločil. Le s pravim spoznanjem samega sebe ti bode mogoče dospeti tudi do prave modrosti katera edina more tvojo veljavo vtrditi in te do pravega namena dovesti.

Ako se pa hočeš kedaj samega sebe prav spoznati, bodi sam svojega dejanja in življenja strog preiskovalec, potem nepristransk tožnik in slednjič ojster sodnik. Kot priče v tej razpravi privzemi vselej razsodbe svojih sovražnikov in nasprotnikov, ter jih vestno poslušaj; povedali ti bodo brez vse olepšave kar naravnost v oči, koliko si v resnici vreden, sam od sebe bi pa v svoji samoljubnosti nikdar ne došel do tega spoznanja.

Največi učenjak na svetu je ta, kdor samega sebe na vse strani prav in resnično pozna, a najmočnejši korenjak pa tisti, kateri svoje strasti vselej in povsod krepko premaguje.

Brez spoznanja ni vojske, brez vojske ni zmage, a brez zmage tudi ne zaslužene slave in plačila.

M. R.

Iz polpreteklega časa.

Kjer gre za denar, tam rada neha vsa prijaznost. Ljudstvo se nerado vnema za ustanove tam, kjer se mu terka na žep. To velja tudi pri napravi novih šol. Veliko se trudijo šolske oblasti, preden ustanové

nove šole. A še veliko teže je bilo to pred novo šolsko postavo kakor je sedaj. Takrat je mogla šolska občina sama šolo postaviti in skerbeti za plačo učiteljevo. Sedaj pa revnim občinam pri šolskem poslopij pomaga normalni šolski zavod, učitelji pa se plačujejo iz deželnega premoženja in naloži se potem naklad na davke. — Toliko bolj moramo tedaj čislati može, ki so v tistih časih, recimo jim napolpretekli, mnogo šol ustanovili, da tako sedanji vek, t. j. odsihmal kar se nove šolske postave dejansko izveršujejo, dela na podlagi preteklega.

Iz zgodovine ljudskih šol vzemimo danes jedno iz Vipavske doline, namreč šolo v Šturiji.

Tukaj je bil do leta 1831, toraj do prihoda g. Jurija Grabrijan-a, sedanjega dekana in častnega korarja Vipavskega, kateri je imenovanega leta le-sem kot duhovnik nameščen bil, kraj brez vsakoršne redne šole. Še le ta verli, za izobražbo mladine vsestransko vneti gospod je v svojej marljivosti z velikim trudom in modrim postopanjem v dveh pervih letih svojega bivanja vse zapreke premagal in novo šolo z rednim podukom v življenje obudil, kar se je sledeče vršilo:

Pervi dve nedelji po svojem dohodu v Šturijo je g. Grabrijan ljudi po cerkvi (med pridigo) opazoval, a pri nobenemu kakih molitvenih bukvic zapazil ni; to zdelo se mu je pa čudno. Vprašal je po vzroku tega tadanjega cerkvenika. V začudenje svoje pa dobi odgovor, da nobeden brati ne zna, ker tukaj nikdo kake šole ne obiskuje, in je tudi obiskovati ne more, ker je občina brez nje. V Šturiji bil je takrat samo organist, kateremu je občina letnih 80 gld. plačila odrajtovala. V posledici začne g. Grabrijan na to misliti in na vse strani prevdarjati, kako bi bilo moč v Šturiji redno šolo ustanoviti. Tadanji organist za to zve, ter prične sumničiti, da bode svojo organistovsko službo zgubil, če se redna šola osnuje, na kar začne on prvi s tem kljubovati, da se orgljanju odpove; vsled tega so vtihnile orglje res skoz celih 18 mesecev. Te prilike se poprime g. Grabrijan z dobrim vspehom. Drugo leto o priliki navadnega spraševanja gospodarjev za velikonoč napravi dva zapisnika. Pervi obsegal je ta-le zapopadek na čelu:

„Mi podpisani gospodarji in občinarji smo za-to, da se orglje v cerkvi svetega Jurija v Šturiji prodajo, ker jih ne potrebujemo samo za tiho parado in potrato prostora v cerkvi“.

Obseg drugega zapisnika bil je pa ta-le:

„Mi podpisani gospodarji in občinarji smo za-to, da se tukaj dobi novi organist, kateri bode tudi izprašan učitelj, ter naj se tukaj ob jednem šola z rednim podukom kolikor mogoče hitro organizira in v življenje obudi“.

To je bilo za posestnike dvoje razpotij, katerih jednega morali so si izvoliti.

Po kratkem premisleku in opombi tadanjega g. župana Šturijskega, „da bilo bi sramotno orglje prodati“, sam župan prvi podpiše zapisnik za napravo redne šole in nameščenje izprašanega učitelja — ob jednom organista, — kateremu sledili so potem podpisi vseh drugih nazočih posestnikov in gospodarjev po versti. Tako je bil tukaj prvi temeljni kamen za uredbo redne šole vložen.

Na to bila je prva skerb neutrudljivemu g. Grabrijan-u, prihodnjemu učitelju stalno plačo urediti in zagotoviti, kar je dosegel v dogovorih z občinskim odborom, kateri je po konškripciji po občini od hiše do hiše k prvotnej organistovej plači še toliko določil, da je letna plača skupaj 250 gld. starega denara znašala. Ko je to letno plačo tudi c. k. gosposka odobrila in poterdila, naprosi g. Grabrijan koj v. č. knezoškofijski konzistorij v Ljubljani, da nemudoma dekretira za Šturijo kakega mladega, novoizprašanega kandidata, kateri je ob jednom dober organist in pevec.

Škofijstvo želji g. Grabrijan-a vstreže in uže leta 1833. novoizpitanega kandidata, g. Jernej-a Urančič-a, kot prvega rednega učitelja, ob jednom organista, le-sem dekretira.

Ta mladi in verli gospod se je ljudem koj prvo nedeljo z lepó ubranim orgljanjem in čverstim petjem (samospevi), tako prikupil, da ga niso mogli dosti prehvaliti; a še bolj se je on celej občini s tem priljubil, ker bil je verli in marljivi učitelj šolske mladini. Iz začetka je hodilo tudi iz bližnje (primorske) Ajdovščine mnogo otrok v Šturijsko šolo, ker je bil tamo le nekak malenkostni poduk za silo, — brez redne šole.

(Dalje prih.)

Zabava in pouk.

Palestina.

Pri zemljepisji nam niso vsi kraji jednako važni in zanimivi. Za domačo deželo nas zanimiva gotovo naj bolj sveta dežela. Uže otroci smo slišali od Betlehema, Jeruzalema, postavljali na jaslice slike teh mest. Pri svetopisemskih zgodbah smo spremljevali našega Izveličarja po domači deželi (Galileji) od kraja do kraja, stopili z njim v Jeruzalem, vidili ga umirati na Kalvariji in veličastno v nebesa iti na Oljski gori. Zemljepisje sv. dežele nam razkazuje vse te kraje, opisuje njih lego, brez znanja Palestine ne moremo do dobrega razumeti zgodbe očakov, poklic izvoljena ljudstva, in kar je najimenitnejši: Jezusovo življenje in njegovo dejanje nam razjasnuje znanje Palestine, n. p.: zakaj se je Jezus naj raje mudil v Galileji okoli Genezareškega jezera v mestih Kapernaum, Betsaida i. d. Ako pa uže vse, kar je vernemu kristjanu najdražjega in